

HEINRICH VON
KLEIST

Legenda lui
Michael Kohlhaas

(Dintr-o cronică veche)

Traducere din limba germană
de Alice Voinescu

POLIROM
2020

— Ah, te înțeleg, strigă ea. Acum nu-ți mai trebuie decât arme și cai, tot ce prisoșeste îl poate lua cine vrea!

Și zicînd acestea, își întoarse fața de la el, se trînti pe un scaun și se porni pe plîns. Încremenit, Kohlhaas zise:

— Dragă Lisbeth, ce faci? Dumnezeu m-a binecuvîntat dîndu-mi soție, și copii, și avere. Oare să doresc, pentru întîiași dată, ca soarta mea să fi fost alta? Și se așeză prietenos lîngă Lisbeth care, roșind, îl cuprinse după grumaz la auzul acestor vorbe.

— Spune-mi, o întrebă el, dîndu-i la o parte cîrlionții de pe frunte, ce să fac? Să nu-mi cer dreptul? Să mă duc la Tronkenburg și să mă ploconesc înaintea cavalerului, să-mi dea caii înapoi, să încalec și să ți-i aduc acasă? Lisbeth nu îndrăzni să strige: „Da, da, da!”. Plîngînd, își scutură capul, își cuprinse soțul cu putere și îi acoperi pieptul cu sărutări fierbinți.

— Ei bine, exclamă Kohlhaas, dacă tu simți că pentru a-mi urma negoțul am nevoie de dreptate, atunci dă-mi libertatea de care am trebuință ca să mi-o dobîndesc.

Se ridică și îi spuse argatului, care venise să-i raporteze că a înșeuat roibul, ca a doua zi să înhame și murgii și s-o ducă pe soția sa la Schwerin. Lisbeth însă îi mărturisi că se gîndise între timp la ceva. Se ridică, își șterse ochii de lacrimi și îl întrebă pe Kohlhaas, care se așezase la un pupitru, dacă n-ar vrea s-o lase să plece ea în locul

lui la Berlin și să-i încredințeze și jalba, ca s-o înmîneze principelui. Kohlhaas, mișcat din mai multe pricini de această întorsătură, o luă pe Lisbeth pe genunchi și îi spuse:

— Femeie iubită, asta nu se poate! Principele este păzit strașnic și cine vrea să se apropie de el are de întâmpinat multe primejdii!

Lisbeth răspunse că e de o mie de ori mai ușor pentru o femeie decît pentru un bărbat să se apropie de persoana principelui elector.

— Dă-mi mie plîngerea, zise ea din nou, și dacă nu dorești mai mult decît s-o vezi în mîna principelui, fac prinsoare că o va primi!

Kohlhaas, care avusese multe dovezi ale bărbăției și înțelepciunii ei, o întrebă în ce fel socotește să-și pună gîndul în fapte. Plecîndu-și ochii, rușinată, Lisbeth mărturisii că pe vremuri majordomul palatului princiar, pe cînd era în serviciu la Schwerin, o ceruse în căsătorie, iar acum, deși însurat și părintele mai multor copii, n-o uitase de tot; în sfîrșit, să se bizuie pe ea, că va ști să se folosească de această împrejurare, și îi mai spuse altele și altele, ce ar fi prea lungi de povestit. Kohlhaas o sărută plin de bucurie, zise că primește propunerea ei și o învătă că pentru a-l întâmpina pe principe chiar la palat nu e nevoie de altceva decît să tragă în gazdă la soția fostului ei pețitor. Îi dădu jalba, puse să inhame murgii și o

trimise, învelită bine, cu Sternbald, sluga credincioasă.

Această călătorie fu însă pasul cel mai nenorocit dintre toate încercările zadarnice pe care le făcuse în legătură cu pricina sa. Căci după puține zile, Sternbald intră în curte, minînd încet trăsura în care zăcea femeia cu pieptul strivit rău de tot. Apropiindu-se palid de trăsura, Kohlhaas nu putu afla nimic cu șir despre chipul în care se întîmplase această nenorocire. După cîte spunea argatul, majordomul nu fusese acasă. Fuseseră prin urmare nevoiți să tragă la un han din apropierea palatului. În dimineața următoare, Lisbeth plecă de la han, poruncind argatului să rămînă pe lîngă cai, și se întoarse de-abia seara, în halul acesta. Se pare că voise, cu prea mare îndrăzneală, să-și facă drum spre persoana principelui și, fără vina acestuia, ci numai din pricina rîvnei sălbatice a gărzii care îl înconjura, Lisbeth primise drept în piept o lovitură cu coada unei lînci. Cel puțin așa povesteau oamenii care o aduseseră, în nesimțire, spre seară, la han, căci ea, fiind împiedicată de sîngele ce-i țîșnea mereu pe gură, nu putea vorbi decît prea puțin. Cererea îi fusese luată de către un cavaler. Sternbald spuse că el voise să se arunce în șa numai decît ca să aducă vestea despre nenorocita întîmplare. Dar, cu toate că medicul chemat îi arătase toată primejdia unei călătorii, Lisbeth stăruise să fie adusă la Kohlhaasenbrück

fără ca soțul ei să mai fie înștiințat. Călătoria o doborâse cu totul. Kohlhaas o culcă în pat. Lisbeth trăi câteva zile, trudindu-se amarnic să respire. Zadarnic încercară toți s-o readucă în simțiri, pentru a căpăta unele lămuriri despre cele întâmplate. Cu ochii stinși și pierduți, femeia zăcea fără să răspundă nimic. Abia cu puțin înainte de a muri, își mai veni în fire. Un preot luteran (ea trecuse, după pilda soțului ei, la credința care abia se ivise) stătu la căpătîiul ei, citind cu glas tare un capitol din Biblie. Deodată, femeia îl privi cu o căutătură întunecată, luîndu-i Biblia din mînă, ca și cum n-ar mai fi vrut să i se mai citească din ea, o răsfoi și iar o răsfoi, părăind să caute ceva. Apoi îi arătă cu degetul lui Kohlhaas, care era la capul patului, următorul verset: „Iubiți pe vrăjmasii voștri, faceți bine celor ce vă urăsc”. Și, strîngîndu-i mîna cu o privire însuflețită, își dădu duhul. Kohlhaas își zise: „Fie ca nicicînd iertarea lui Dumnezeu față de mine să nu se asemene cu a mea față de iuncher!”. Apoi o sărută, vârsînd lacrimi din belșug, îi închise ochii și ieși din încăpere. Luă cei o sută de galbeni pe care-i dăduse judele drept arvună pentru grajdurile din Dresda și orîndui o îngropăciune ce ar fi fost mai potrivită pentru o prințesă decît pentru ea: un sicriu de stejar, bogat ferecat, perne de mătase cu ciucuri de aur și de argint și o groapă adîncă de opt coți, căptușită cu granit și calcar. Purtînd în brațe odrasla cea mai

mică, stătu chiar el la groapă ca să vadă cum se lucrează. Cînd sosi ziua îngropăciunii, trupul alb ca zăpada fu așezat într-o sală îmbrăcată în pînză neagră. Preotul abia sfîrșise o mișcătoare cuvîntare lîngă sicriu, cînd Kohlhaas primi drept răspuns la jalba ce fusese înminată de răposată următoarea hotărîre: „Kohlhaas să-și ia caii de la Tronkenburg, dar, sub amenințarea pedepsei cu temniță, să nu mai facă nici un fel de demersuri în această chestiune”. Kohlhaas viri scrisoarea în buzunar și porunci să fie așezat sicriul pe car. De îndată ce groapa fu acoperită și crucea înfiptă deasupra ei, și după ce plecară toți cei care o întovărașiseră pe răposată pînă la mormînt, se mai aruncă o dată în fața patului ei, rămas acum pustiu, și își spuse că nu va întîrzia să se răzbune. Se așeză și întocmi o sentință judecătorească prin care în virtutea propriei sale puteri înnăscute, îl osîndea pe iuncherul Wenzel von Tronka să-i aducă, la trei zile după primirea acestei sentințe, caii negri pe care îi oprise și îi istovise la munca cîmpului și să-i îngrășe, chiar el, în grajdul din Kohlhaasenbrück. Această sentință o trimise printr-un curier călare, căruia îi porunci ca de îndată ce o va preda, să se și înapoieze la Kohlhaasenbrück. Deoarece se scurseseră cele trei zile fără să fi fost aduși caii, Kohlhaas îl chemă pe Herse, îi aduse la cunoștință cele poruncite iuncherului cu privire la îngrășatul cailor și-l întrebă două lucruri: dacă

ar vrea să plece cu el la Tronkenburg ca să-l aducă înapoi pe domnișor și dacă ar fi gata să ridice biciul asupra celui adus, cînd acesta s-ar lenevi și nu și-ar îndeplini treaba în grajdurile din Kohlhaasenbrück. Herse înțelese îndată despre ce e vorba și chiui de bucurie.

— Stăpîne, plecăm chiar azi, zise el și, zvîrlindu-și în sus căciula, îl încredință că va pune să i se îndeplinească o cură cu zece noduri, ca să aibă cu ce să-l învețe pe iuncher cum se țesală caii.

Kohlhaas vîndu casa, sui copiii într-o căruță și-i trimise peste graniță, iar la căderea nopții îi chemă pe ceilalți argați, șapte la număr, toți credincioși pînă la moarte, le dădu arme și cai și porni spre Tronkenburg.

În a treia noapte, Kohlhaas năvăli în castel cu mica lui ceată, călcîndu-i cu copitele cailor pe paznici și pe vameșii care stăteau de vorbă în poartă, și în timp ce în curtea castelului toate maghernițele cărora le dăduse foc trosneau arzînd, Herse alergă în sus, pe scara strîmtă a cancelariei, se năpusti cu bătaie și cu lovituri de pumnal asupra majordomului și a vâtafului, care, pe jumătate dezbrăcați, jucau cărți, iar Kohlhaas dădu buzna în castel la iuncherul Wenzel. Astfel se năpustește din ceruri îngerul Judecării de Apoi! Iuncherul tocmai citea unei cete de tineri prieteni, în hohote puternice de rîs, sentința pe care i-o trimisese geambașul. Dar abia auzi glasul acestuia în curte